

TARYBOS REKOMENDACIJA**2016 m. liepos 12 d.****dėl 2016 m. Švedijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2016 m. Švedijos konvergencijos programos**

(2016/C 299/13)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2016 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2016 m. kovo 17–18 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė Įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Švedija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) Švedijos ataskaita paskelbta 2016 m. vasario 26 d. Ataskaitoje įvertinta Švedijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2015 m. liepos 14 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas ir siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukta ir nuodugni apžvalga pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį. 2016 m. kovo 8 d. Komisija pateikė nuodugnios apžvalgos rezultatus. Komisijos analizė leidžia daryti išvadą, kad Švedijoje

⁽¹⁾ O L L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ O L L 306, 2011 11 23, p. 25.

yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma didelė ir vis didėjanti namų ūkių skola, susijusi su didelėmis ir vis didėjančiomis būsto kainomis, atsižvelgiant į teigiamus kredito srautus, kelia riziką, kad įvyks nevaldomas koregavimas, turėsis poveikio realiajai ekonomikai ir bankų sektoriui. Imtasi makroprudencinės politikos priemonių, tačiau jų gali nepakakti. Tebėra politikos spragų sprendžiant su būstu susijusių mokesčių, hipotekos paskolų amortizacijos, būsto pasiūlos reguliavimo ir nuomos rinkos problemas;

- (3) 2016 m. balandžio 28 d. Švedija pateikė 2016 m. nacionalinę reformų programą ir 2016 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) šiuo metu Švedijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2016 m. konvergencijos programoje Vyriausybė planuoja pasiekti -0,4 % BVP nominalų balansą ir visu programos laikotarpiu toliau laikytis vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo – 1 % BVP struktūrinio deficito. Remiantis konvergencijos programa, tikimasi, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP pasieks beveik 42,5 % 2016 m. ir laipsniškai sumažės iki 39,1 % 2019 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra tikėtinas 2016 m. ir palankus vėlesniais metais. Remiantis Komisijos 2016 m. pavasario prognoze numatoma, kad struktūrinis balansas 2016 m. bus -0,5 %, o 2017 m. -0,9 % BVP, taigi, viršys vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą. Galimi nuokrypiai ateityje būtų vertinami atsižvelgiant į reikalavimą išlaikyti vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo lygio struktūrinį balansą. Remdamasi konvergencijos programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2016 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad Švedija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (6) Švedijoje namų ūkių skolos lygis yra labai aukštas ir per pastaruosius dešimt metų augo tokiu tempu, kuris yra vienas sparčiausių Sąjungoje. Remiantis Švedijos centrinio banko (Riksbank) įverčiais, namų ūkių skolos santykis su metinėmis disponuojamomis pajamomis 2015 m. buvo 175 %, o namų ūkių skolos santykis su BVP – 87 %. Dėl palyginti mažų nekilnojamojo turto mokesčių ir didelio hipotekos palūkanų atskaitymo Švedijoje egzistuoja viena didžiausių Sąjungoje mokesčių paskatų būsto nuosavybei įgyti. Didelis namų ūkių išiskolinimas kelia riziką makroekonominiam stabilumui. Vyriausybė ėmėsi tam tikrų veiksmų siekdama sumažinti namų ūkių išiskolinimą, be kita ko, priimdama teisės aktus, kuriais siekiama nustatyti privalomus naujų hipotekos paskolų amortizacijos reikalavimus; juos Parlamentas priėmė 2016 m. kovo 23 d. Priimti šią pagrindinę priemonę gerokai vėluota dėl kilusių klausimų, susijusių su Švedijos makroprudencinės politikos institucijos teisiniu įgaliojimu nustatyti tokį reikalavimą. Jei nebus peržiūrėta teisinė sistema, susijusi su makroprudencinės politikos institucijos įgaliojimais, yra rizikos, kad taip pat gali būti vėluojama priimti kitas priemones, reikalingas Švedijos didėjančiam disbalansui spręsti. Galiausiai Vyriausybė nesiėmė jokių veiksmų, kad pakoreguotų fiskalines paskatas, pavyzdžiui, sumažindama hipotekos paskolų palūkanų atskaitymą iš mokėtinų mokesčių arba peržiūredama nekilnojamojo turto mokesčius;
- (7) Švedijos būsto rinka lieka potencialiu nestabilumo šaltiniu. Per pastaruosius 20 metų būsto kainos augo beveik nuolat, ypač metropolinėse zonose Stokholme ir Geteborge. Būsto kainos didėja ne tik dėl pagrįstų priežasčių, pavyzdžiui, disponuojamųjų pajamų didėjimo, bet ir dėl būsto rinkos struktūrinių trūkumų. Būsto pasiūlą varžo neveiksmingas esamų būstų naudojimas, griežta nuomos kontrolė, maža konkurencija statybos sektoriuje, žemės, ant kurios galėtų būti vykdoma nauja statyba, trūkumas ir ilgos bei sudėtingos planavimo procedūros. Esama kapitalo priaugio iš nekilnojamojo turto pardavimo sandorių mokesčio struktūra riboja galimybes veiksmingiau

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

panaudoti esamus būstus. Dėl struktūrinių trūkumų nepakankamai investuojama į būstą, tai lemia didelį būsto stygių ir skatina nuolatinį būsto kainų didėjimą. Būsto už prieinamą kainą trūkumas taip pat riboja darbo rinkos judumą ir yra veiksmingos migrantų integracijos į darbo rinką kliūtis. Vyriausybė ėmėsi tam tikrų priemonių, be kita ko, padidino viešąjį investicijų į būsto sektorių finansavimą ir supaprastino kai kurias planavimo procedūras. 2015 m. gruodžio mėn. atliktame konkurencijos statybos sektoriuje tyrime buvo nurodyta keletas galimų priemonių, pavyzdžiui, didinti viešųjų būsto sutarčių skaidrumą. Tačiau Vyriausybė nepadarė pažangos pertvarkant nuomos mokesčio nustatymo sistemą;

- (8) nepaisant gana gerų investicijų rezultatų Švedija susiduria su sunkumais, kurie ilguoju laikotarpiu gali neigiamai paveikti jos konkurencingumą. Visų pirma struktūriniai trūkumai būsto rinkoje stabdo šios srities investicijas. Atsižvelgiant į būsto stygiaus keliamus apribojimus nepakanka investicijų į infrastruktūrą siekiant pagerinti susisiekimą miestuose ir tarp jų;
- (9) remiantis PISA tyrimo duomenimis per pastarąjį dešimtmetį Švedijoje labiausiai iš visų EBPO šalių suprastėjo 15 metų amžiaus moksleivių mokymosi rezultatai ir dabar tie rezultatai prastesni tiek už ES, tiek už EBPO vidurkį. Prastėjantys mokyklinio ugdymo rezultatai ilguoju laikotarpiu kelia riziką Švedijos konkurencingumui ir inovacijų diegimo gebėjimams. Papildomą problemą švietimo srityje kelia didelis migrantų kilmės ir ne migrantų kilmės moksleivių mokymosi rezultatų skirtumas. Šiam skirtumui būtina skirti ypač daug dėmesio atsižvelgiant į didelį skaičių pastaruosiu metu atvykusių jaunų migrantų, kurie turi būti integruoti į švietimo sistemą. Veiksmingai panaudoti išteklius trukdo tai, kad yra neaiškūs mokyklų finansavimo mechanizmai ir sistemingai nestebimas lėšų panaudojimas skirtingais mokyklų sistemos lygmenimis. Vyriausybė skyrė papildomų lėšų mokyklų rezultatams ir lygybei pagerinti ir imasi priemonių integruoti neseniai atvykusius migrantus į švietimo sistemą;
- (10) dėl didelio per praėjusius metus atvykusių pabėgėlių skaičiaus Švedija patiria daug socialinių ir ekonominių pasekmių. Numatoma, kad dėl atvykusių pabėgėlių trumpuoju laikotarpiu padidės viešosios išlaidos ir bus sukurta papildoma vidaus paklausa, padidinant BVP, tačiau poveikis užimtumui ir augimui vidutiniu laikotarpiu priklausys nuo to, ar pabėgėliai bus sėkmingai integruoti į darbo rinką, taip pat nuo jų socialinės integracijos, be kita ko, skiriant paramą švietimui. Tai labai svarbus tiek ES, tiek valstybių narių lygmens politinės darbotvarkės klausimas, kurio sprendimas bus stebimas ir analizuojamas, be kita ko, 2017 m. šalies ataskaitoje;
- (11) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Švedijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2016 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino konvergencijos programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Švedija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Švedijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą ES ekonomikos valdymą. Jos rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;
- (12) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo konvergencijos programą ir mano ⁽¹⁾, kad Švedija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto;
- (13) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo nacionalinę reformų programą ir konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

REKOMENDUOJA Švedijai 2016–2017 m. imtis šių veiksmų:

1. Spręsti namų ūkių skolos didėjimo problemą: pakoreguoti fiskalines paskatas, visų pirma laipsniškai ribojant hipotekos paskolų palūkanų atskaitymą iš mokėtinų mokesčių arba didinant periodinius nekilnojamojo turto mokesčius. Užtikrinti, kad makroprudencinės politikos institucija turėtų teisinius įgaliojimus laiku įgyvendinti

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

finansinį stabilumą užtikrinančias priemones. Skatinti investicijas į būstą ir didinti būsto rinkos veiksmingumą, be kita ko, užtikrinant daugiau nuomos kainų nustatymo lankstumo ir peržiūrint kapitalo prieaugio mokesčio struktūrą, kad palengvėtų būsto sandorių sudarymas.

Priimta Briuselyje 2016 m. liepos 12 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
P. KAŽIMÍR
